

МЕРЕЙТОЙ

МӘШҮР ҰРПАҒЫ- ҚУАНДЫҚ ЖҰСІП

Улттық адебиеттану ғылымының дамуына ерекше үлес қосып келе жатқан дарындығы ғалым, академик, филология ғылымдарының докторы, профессор, КР ғылым саласына енбек сінген қайраткер Қуандық Пазылұлы Жұсіптің есімі мен енбек республикамызға тәнімал. "Адам көніл шын мейірлене, білім-ғылымның езі де мейірленеді" деп улы Абай айтқандай, ғалымдық жолдың сурлеу, соклауына ден қойып, ғылымды мақсат еткен ғалым-устаз бүгіндегі жаңса толық отыр.

Жұсіп (Mashyr-Jusip) Қуандық Пазылұлы 1941 жылы 2 қарашада Павлодар облысы, Баянауыл ауданы, қазіргі Мәшүр-Жұсіп ауылында туған. 1959 жылы Баян қазак орта мектебін бітірген. 1959-1964 жылдары Алматыдағы Абай атындағы Қазақтың педагогикалық институтының тарих-филология факультетінде оқып, қазақ тілі мен адебиеті және тарих мұғалімі мамандығын алды. 1964-1967 жылдары Қазақ ССР FA М.О.Әуезов атындағы Әдебиет және енер институты аспирантурасында оқыды. 1968 жылдан бастап Қазақ ССР жогары және арнаулы орта білім министрлігі жолдамасымен Семейдің Н.Крупская атындағы педагогикалық институтындағы қазақ тілі мен адебиеті кафедрасының аға оқытушысы, 1973 жылдан сол кафедраның доценті, кафедра менгерушісі (1995 жылға дейін), 1995-1997 жылдары Қ.Сатбаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институтында "Филологиялық пәндер" кафедрасының менгерушісі, 1997 жылдан С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеттің қазақ филологиясы кафедрасының менгерушісі болып қызмет атқарады.

1991 жылы Қазақ ССР Халықта білім беру министрлігі "Қазақ ССР халық ағарту ісінің озат қызметкері", КР Білім және ғылым министрлігі 2001 жылдың казанында "Қазақстан Республикасының ғылымын дамытуға

сінірген енбекі үшін" белгісімен марапаттады.

Осы бір қысқаша еміrbаяндық, маліметтен-ақ енбек пен іздениске, қорметке толы ғалым-устаздың тұласы айқындала түсері анық.

Профессор Қ.Жұсіптің зерттеуіл жемістері: "Өлан - сезін патшасы (1991), "Қазақ лирикасындағы стиль мен бейнелілік" (1999), "Каркем сезін құдреті" (2000), "Мектепте қазақ, адебиеттің оқыту" (2003) зерттеу, оқылыш, монографиялары мен 197 астам ғылыми макалалары - қазір қазақ адебиеттанды және қазақ, адебиеттін оқыту ғылымдарының взекті мәселелерін айқындал беретін, улттық, адебиеттанды ғылымының даму деңгейін таныттын, ғылыми мәннін теренділімен ерекшеленетін енбектер. "Қазақ лирикасындағы стиль және бейнелілік" атты монографиясы - қазақ адебиеттанды ғылымында арналы зерттелмеген стиль ерісін, стильдің тақырып, идея, сюжет, композициядан, ақынның сез қолданыс ерекшеліктерінен карінеттін жіліктеп талдап беруімен күнди. Бул күнде стильді зерттеушілердің бәрі де ғалым енбекпен бағыт алып, ғалымның ой-түркіздарьна, талдаулырына сүйеніп, зерттеулеріне трек етіп келе жатқаны малім. Қ.Жұсіп - ғалымдықты үстаздықпен штастырыган әдіскер-ғалым. Мектепте қазақ, адебиеттің оқытуға, көркем шығарма тіліне арналған "Мектепте қазақ, адебиеттің оқыту", "Көркем сезін құдреті" енбектері - адебиеттанды, адістеме ғылымында сирек кездесетін, ғалым-әдіскердің өзіндік мектебін таныттын зерттеулер.

Ғуламалардың үлттық, адеби-ғылыми мұраларын оқырманына жеткізу, халықта танытуда зерттеулері - үлп-енеге. Қуандық Пазылұлы XIX ғасырдың соны мен XX ғасырдың басындағы мұсылмандық діни адебиеттің кеменгер, ойшыл, ғуламасы қазақ адебиеттанды ғылымына ғана емес, әлемдік адебиет қорына ешпейтін мұра қалдырыған ақын Мәшүр Жұсіп Көлөйұлының дара сипатты адеби, ғылыми мұрасын

халқына жеткізу жолында бүгіндегі тұнымсыз енбектенуде. Ақын шығармаларының көп томдығының (20 томдық) жауапты редакторы, ері автографы.

Ғалымның шығармашылық тұласы ғылыми мамандарды даярлау енбекпен де байқалады. Өзінің саналы ғұмырын адебиеттанды ғылымына арналған ғалым жетекшілігімен 6 кандидаттық диссертация қорғалды, шекіртері республиканың жоғары оқу орындарында жемісті енбек етуде. Қазір С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеттің 3 аспирантуна жетекшілік етеді. Бірнеше докторлық, кандидаттық диссертацияға оппонент болды.

Үстаз-ғалымның таланттының тағы бір қырына көркем шығармалары даралы. "Бір айелдін әмірі" (1975), "Армандастар" (1979), "Қыздар, жіліттер" (1981), "Ул мен қыз" повестері мен пьесалары арқылы көркем сезін қуатын терен түсініл, сез құдретін бағалай билген жазушылық кескін-келбетін тани түсеріміз анық.

Қ.Жұсіп аулепті ғалымдар отбасы. Нартай-филология ғылымдарының докторы, Ертай, Гүлназ - филология ғылымдарының кандидаты, доцент, Лаура, Естай - тарих ғылымдарының кандидаты, доцент. Ғалым-устаз республикамыздың түкпір-түкпіріне шекіртер дайындаумен қатар, ез отбасын да ғылымға баулуы азаматтық, ғалымдық, болмыс шоктығының, білктілік танытады.

Қайратты, адад да аділ ғалым-устаз Қуандық Пазылұлы Жұсіптің ғылымдары, емірдегі парасатты тұласы шекіртеріне, әріптестеріне үлпі.

Гүлден ҚАЖЫБАЕВА,
қазақ филологиясы кафедрасының аға оқытушысы.